

Československo po listopadu 1989 aneb co by bylo, kdyby nebylo...

- CZ24 News | 18. listopadu 2023

ČESKO / SLOVENSKO: Jak by vypadalo Československo dnes, kdyby se tzv. „sametová revoluce“ nekonala? Abychom mohli aspoň trochu uspokojivě odpovědět, musíme si nejdříve ujasnit, co lidé na podzim 1989 chtěli a očekávali.

- Konec dohledu KSČ nad životem společnosti čili zrušení vedoucí úlohy strany (v ústavě i v praktickém životě);
- svobodu slova ve smyslu jak ji známe dnes – především na internetu;
- možnost volně cestovat;
- pro některé možnost soukromě podnikat;
- lepší platové a materiální podmínky;
- odstranění (stranické) korupce a kariérismu;
- celkové zlepšení a „znormálnění“ mezilidských vztahů;
- „opravdovou“ demokracii včetně referenda a skutečného odvolávání neschopných politiků.

Co lidé nechtěli:

- návrat ke kapitalismu;
- rozkrádání státního majetku;
- nezaměstnanost, exekuce a vznik vrstvy chudiny;
- rozpad Československa;
- návrat do společenských poměrů před r.1938.

Už při letmém pohledu je zřejmé, že naplnění došly jen první čtyři a půl bodu. Ostatní zůstaly na úrovni zbožných přání. Proč to tak dopadlo, by bylo na další a delší článek. Vraťme se ale k původní myšlence – Československo po listopadu bez Listopadu...

Všechno začalo zvolením M.S. Gorbačova generální tajemníkem ÚV KSSS 11. března 1985. Ten zahájil „reformy – perestrojku, glasnost a uskorenije“ – které vyústily v řadu revolucí v zemích bývalého sovětského bloku a nakonec v rozpad Sovětského svazu.

Málokdo už dnes ví, že Gorbačov měl protikandidáta – tajemníka ÚV KSSS G.V. Romanova, který byl zákulisními machinacemi odstaven. Podívejme se tedy na dějiny světa a Československa optikou Romanovova vítězství.

Situace ve světě v polovině 80. let nebyla růžová. Napětí mezi SSSR a USA bylo velké a studená válka běžela naplno. Američané se snažili SSSR „uzbrojit“ svým programem „hvězdných válek“ a

ekonomicky vyčerpat snížením ceny ropy až ke hranici 10 USD za barel, což byla cena likvidační pro celou světovou ekonomiku. Samy USA stály jen krůček od krachu.

Romanov měl od „perestrojky“ zcela odlišný, detailně propracovaný plán ekonomického oživení, změny politiky a pokračování vojenské obranné doktríny. Ta jako jediná zůstala i za Gorbačova víceméně nedotčena a jejím výsledkem je po třiceti letech výrazný náskok dnešního Ruska před jeho protivníky v jaderné, raketové, kybernetické i klasické výzbroji armády.

Tím pádem nedošlo k rozpadu SSSR, k rozšíření NATO a EU do střední a východní Evropy, nekonalo se žádné „arabské jaro“, Jugoslávie zůstala zachována, nedošlo k napadení Iráku, Lybie a Sýrie.

V ekonomice měl Romanov v plánu rozběhnout podobný model hospodářství jako Čína. Teng-siao-pchingovy reformy z počátku 80. let začaly brzy přinášet ovoce v podobě rychlého růstu výroby a ekonomických ukazatelů a SSSR se vydal podobnou cestou. Stejný způsob hospodaření byl po prvních pozitivních výsledcích nastartován v Československu a dalších zemích RVHP. Došlo k částečnému povolení soukromého podnikání (v letech 1988 a 89 byly některé kroky realizovány i za „perestrojky“), bylo umožněno živnostenské podnikání pro řemeslníky a v oblasti vybraných služeb, byly zakládány společné podniky se zahraničními firmami a investory. Postupně došlo ke vzniku a nárůstu střední třídy.

V letech 1989-90 byly uzavřeny smlouvy o bezvízovém styku s řadou západoevropských zemí a lidé začali volně cestovat. Několik desítek tisíc jich sice zůstalo v zahraničí, ale řada z nich se po procitnutí ze svých snů zase vrátila. Na chod ekonomiky to výrazný vliv nemělo. V r. 1993 byla k 75. výročí vzniku samostatného státu přijata nová ústava, která do práva zakotvila některé nové demokratické principy, jako referendum, odvolatelnost politiků a volby vybraných funkcionářů v ekonomické a správní sféře. Část „disidentů“ se rozešla do nových politických stran, část se rozptýlila v podnikatelské sféře a zbytek upadl v zapomnění.

V průběhu 30 let došlo k výraznému rozvoji a růstu ekonomiky, vykryštovala nová forma samosprávné demokracie a došlo k rozšíření a obnovení řady lidových, kulturních i sportovních tradic, spolků a organizací.

Konečná podoba ekonomiky vypadá takto:

- Velké státní podniky ve strategických odvětvích.
- Městské a obecní firmy a organizace, především v oblasti veřejných služeb.
- Střední a malé podniky (z velké části soukromé) v ostatních (výrobních i nevýrobních) odvětvích.
- Velké státní statky, velká a střední zemědělská družstva, malé a střední soukromé farmy.
- Družstva výrobní, obchodní, spotřebitelská, zaměstnanecké firmy.
- Podnikající soukromé osoby a malé rodinné firmy v širokém spektru výroby a služeb.

Vzdáleně tento model připomíná tzv. „Třetí cestu“ československého ekonoma prof. Oty Šika, který po srpnu 1968 emigroval do Švýcarska. Tam si jeho přednášek všimli Číňané, rozpracovali jeho myšlenky pro jejich místní podmínky a uvedli je do praxe. Výsledek je známý: 40 let ekonomického rozvoje ČLR bez krizí, nezaměstnanosti a s dvoucifernými indexy růstu!

Obraz Československa po listopadu bez Listopadu je tedy následující:

- Demokratický stát uprostřed Evropy s republikovým zřízením, smíšenou ekonomikou, přátelský ke všem, kdo s ním chtějí spolupracovat.
- Bezpečnost garantovaná Varšavskou smlouvou, rozšířenou o další země.
- Člen RVHP, rozšířené o Čínu, další asijské a nejvyspělejší arabské země, průmyslová velmoc ve výrobě technologických celků, na špici v inovacích a nanotechnologiích, s dokonalou dopravní sítí, 80% jadernou energetikou, potravinovou soběstačností, školstvím na vysoké úrovni a světově uznávaným zdravotnictvím.
- Turisticky velmi atraktivní země s vynikajícími hostiteli, plná tradic, folklóru a památek.
- Naše vlast, na kterou můžeme být hrdí.

Skutečná polistopadová realita? Tu vidíme každý den kolem sebe...

Jaromír Bradávka

AUTOR: Jaromír Bradávka